

MARÍA ÁNGELES PARRA LUCÁN (DIR.), *NEGOCIACIÓN Y PERFECCIÓN DE LOS CONTRATOS*, CIZUR MENOR, ARANZADI, 2014, 1.129 P.

Negociación y perfección de los contratos és una obra col·lectiva de professors universitaris, un notari, un registrador i un magistrat, dirigida per María Ángeles Parra Lucán, catedràtica de dret civil de la Universitat de Saragossa. Analitza exhaustivament la formació del contracte, des de la negociació prèvia fins a la perfecció del contracte. És un encert l'anàlisi conjunta de la negociació i la perfecció dels contractes que es realitza en aquesta obra, perquè tracta tot el procés de formació del contracte en general, però també determinats tipus contractuals. És un estudi del dret espanyol però tenint en compte el dret europeu de contractes. La regulació espanyola és insuficient i imprecisa, i no dona respostes a la variada litigiositat que provoquen els defectes en la formació del contracte, perquè no tracta de forma unitària tot aquest procés de formació del contracte; de fet, el Codi civil espanyol (CC) pràcticament només hi dedica l'article 1262 CC. En contrast, el nou dret de contractes europeu i internacional ha aportat solucions als problemes relatius a la formació del contracte.

Tradicionalment s'ha entès que l'intercanvi de consentiments de les parts per a originar un contracte només s'esdevé quan concorren dues declaracions de voluntat amb la finalitat d'obligar-se. Tanmateix, com explica María Ángeles Parra Lucán en el capítol I, el sorgiment d'obligacions contractuals a partir de determinades situacions de fet posa de manifest que la concurrència de l'oferta i l'acceptació és només una de les possibles vies de formació del contracte, ja que els processos negociadors aporten noves formes de contractació que no es troben prou regulades, com ara els contractes societaris. Davant d'aquestes noves realitats, cal tenir en compte, com es fa en l'obra, les propostes d'harmonització del dret europeu i internacional i comprovar la compatibilitat d'aquestes amb les solucions proposades en el dret intern. L'actual configuració del contracte, consistent en un acord de voluntats generador d'obligacions, és fruit de l'evolució normativa, un procés que explica María Victoria Sesma Urzaiz en el capítol II.

D'acord amb l'evolució de la teoria general dels contractes en relació amb la formació del contracte, la resta de capítols del llibre s'agrupen en dues parts: la primera, sobre la negociació i la perfecció dels contractes, tracta dels aspectes de la teoria general del contracte vinculats a la seva formació; la segona, de caràcter especial, és la dedicada als sectors específics de contractació. La primera part s'inicia amb el capítol III, en què Clara Isabel Asúa González analitza de forma sistemàtica l'obligació d'indemnitzar per comportaments lesius durant el període de formació del contracte. Estudia la

responsabilitat precontractual, amb especial atenció a les propostes d'unificació del dret contractual en l'àmbit europeu. Antoni Vaquer Aloy dedica el capítol IV als contractes unilaterals i a les declaracions unilaterals de voluntat, que respecte de la formació del contracte no presenten diferències amb la resta de contractes. Suggereix, tanmateix, una revisió de la voluntat unilateral com a font d'obligacions per la manca d'efectivitat en si mateixa perquè requereix l'acceptació del destinatari.

A diferència del Codi civil, la Proposta d'avantprojecte de llei de modernització del dret d'obligacions i contractes de l'any 2009 de la Comissió General de Codificació s'inspira en les propostes d'unificació elaborades a escala internacional, de manera que reproduïx moltes de les virtuts i dels defectes que s'hi contenen. En el capítol V, Carlos Cuadrado Pérez fa una anàlisi crítica de les solucions proposades, tot contrastant-les amb l'experiència jurisprudencial i amb els pronunciaments doctrinals.

La perfecció, com el moment en què conflueixen les declaracions de voluntat de les parts, pot estar afectada per vicis del consentiment. La tutela davant dels vicis del consentiment té en compte la concurrència de diversos requisits en la part que els ha patit, entre els quals adquireix una rellevància especial la conducta de la contrapart en la fase precontractual. Els vicis del consentiment i els remeis de la part afectada són analitzats per Silvia Gaspar Lera en el capítol VI. La conseqüència que s'atorga a l'existència d'aquests vicis del consentiment és l'anul·labilitat del contracte. No obstant això, en el dret comparat es tendeix a adaptar el contracte d'acord amb el principi *favor negotii*, considerat principi general del dret segons la jurisprudència del Tribunal Suprem, de manera que es manté el contracte en els termes en què ho va entendre qui tenia el consentiment viciat o en els que resultin de la bona fe, segons els casos. Una manifestació de la influència de l'harmonització europea i de la normativa internacional és la indemnització pels danys derivats dels vicis del consentiment, tant si el contracte s'anul·la com si no s'anul·la —per transcurs del termini de prescripció o caducitat o per la seva confirmació o adaptació. Aquesta indemnització no està regulada específicament en el nostre ordenament, però ha estat incorporada a la Proposta de modernització del dret d'obligacions i contractes.

La formació del contracte presenta una particularitat important en el negoci jurídic representatiu, ja que la persona que materialment el celebra no és la que després n'ha d'assumir les conseqüències. En el capítol VII, Aurelio Barrio Gallardo analitza en quina mesura participen les voluntats del representat i del representant en la formació del contracte, per a distingir en quin dels dos subjectes que intervenen han de concórrer els requisits de validesa del contracte. Pedro Grimalt Servera estudia en el capítol VIII la formació del contracte celebrat a través de mitjans electrònics, tot posant un èmfasi especial en el deure d'informar de l'oferta al destinatari. El notari Adolfo Calatayud Serra analitza en el capítol IX la forma i la formalització dels contractes, com a element complementari de la formació dels contractes. El registrador Diego Vigil de Quiñones Otero analitza la contractació i la publicitat registral en el capítol X, partint de la idea que la formació dels contractes mitjançant les noves tec-

nologies pot produir asimetries informatives. Rafael Arenas García tractat en el capítol XI un element cabdal de la formació dels contractes com és l'anàlisi del dret internacional, atès que cada país té el seu propi sistema de dret internacional privat, de manera que les solucions varien segons quina sigui l'autoritat que conegui dels litigis que es puguin produir.

La segona part de l'obra, dedicada als sectors de contractació, té al seu torn dues vessants: la primera la conformen els contractes sotmesos al dret privat però amb intervenció pública, ja sia en el moment de l'adjudicació, com en el cas dels contractes públics, ja sia en el de l'execució del contracte per a protegir determinats sectors de la població, com en el cas dels contractes laborals i de consum; la segona vessant és la relativa als contractes netament privats i està formada pels contractes de societat, els de serveis, els de transport i els de compravenda d'immobles. L'anàlisi de la normativa especial comença en el capítol XII, de José María Gimeno Feliu, que analitza el règim jurídic de l'adjudicació dels contractes públics, caracteritzats per l'aplicació de regles que preservin el principi d'igualtat de tracte i de lliure concurrència per a aconseguir l'oferta econòmicament més avantatjosa per a l'Administració. En el capítol XIII, escrit pel magistrat i doctor Juan Molins García-Atance, s'exposen els defectes que presenta la contractació laboral, ja que és incompleta i està dispersa en diferents textos legals, i es proposen solucions respecte a aquesta qüestió. En el capítol XIV María José Morillas Jarillo analitza els canvis en els contractes mercantils que aporta la Proposta de Codi mercantil de la Secció de Dret Mercantil de la Comissió General de Codificació, presentada el juny del 2013. En particular analitza els canvis produïts en els règims particulars dels contractes de compravenda i assegurança. A diferència del tractament doctrinal i jurisprudencial de la Proposta de modernització del dret d'obligacions i contractes que ofereix el capítol V, en aquest capítol es compara la Proposta de Codi mercantil amb el dret espanyol vigent, així com amb els PECL i els Principis UNIDROIT, en què s'inspira la Proposta. Manuel Jesús Marín López dedica el capítol XV a la formació del contracte amb consumidors. Els contractes que celebren empresaris i consumidors són contractes de dret privat sotmesos al Codi civil. Malgrat això, la normativa del dret del consum inclou regles particulars sobre la formació del contracte, pel caràcter tuitiu d'aquest envers el consumidor, com succeeix també en la legislació laboral analitzada en el capítol XIII. Per la singularitat del dret del consum, Virginia Múrtula Lafuente dedica el capítol XVI a la formació dels contractes de crèdit al consum. Arran de l'aprovació de la Llei 16/2011, de 24 de juny, ocupen un lloc destacat en aquesta qüestió el deure d'informació i les actuacions prèvies a la celebració del contracte, així com els mecanismes que garanteixen la prestació del consentiment lliure i informat.

L'examen dels contractes sotmesos únicament al règim juridicoprivat comença amb el contracte de societat, perquè la seva conclusió no és instantània, com explica Rita Largo Gil en el capítol XVII. Es tracta d'un contracte consensual, però per a perfeccionar el negoci fundacional d'una societat cal més temps que per als contractes

bilaterals, ja que estem davant d'un contracte plurilateral d'organització: requereix reflexió, negociacions i la progressiva reunió dels mitjans. Paloma de Barrón Arniches analitza en el capítol XVIII la formació del contracte de serveis i explica els mecanismes de contractació més freqüents en aquest sector. Reben una atenció especial la fase dinàmica de perfecció del contracte de serveis i els requisits per a considerar-lo perfeccionat. Barrón analitza els efectes del desistiment unilateral *ad nutum* del client després de la perfecció del contracte, tal com succeeix en els contractes de consum, recollits en el capítol XV. En el capítol XIX, dedicat a la formació dels contractes de transport, Esther Hernández Sáinz ofereix un estudi de les característiques comunes i les diferències de la formació de les diferents modalitats de contracte de transport, tant de mercaderies com de passatgers. El contracte de compravenda d'immobles, que es vincula habitualment amb els contractes de finançament, és l'objecte d'estudi de Sofía de Salas Murillo en el capítol XX, la qual adverteix que les conseqüències de la falta de finançament posterior de la compravenda perfeccionada anterior són diferents segons si existeix o no previsió en el contracte sobre l'eventual impossibilitat d'obtenir finançament. Les solucions que aquesta obra aporta respecte de la formació del contracte culminen amb el capítol XXI, de Juan Francisco Herrero Perezagua, dedicat a l'homologació judicial dels acords presos per les parts. Les solucions negociades i pactades són més efectives que les imposades, de manera que amb l'homologació judicial no es busca tant la resposta ajustada al dret, sinó la superació del conflicte. Aquests acords aporten un reforç a la voluntat concurrent de les parts, ja que si el conflicte ressorgeix, existirà una via executiva per a complir el que s'ha pactat.

La importància de l'obra rau en la necessitat d'una anàlisi en profunditat de tot el procés de formació del contracte. El llibre l'aborda tant de manera general, en la primera part, com atenent diversos sectors de la contractació, en la segona part, per a adaptar la formació del contracte a les especificitats que presenta cada tipus de contracte. El resultat és una obra de referència tant per a acadèmics com per a professionals, per la seva completesa i la multitud d'aspectes que tracta amb tant d'encert.

Cristina Argelich Comelles
Universitat de Lleida